

Nr 83.

Ankom till riksdagens kansli den 24 juli 1914 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från kungsladugården Horn nr 1 i Kalmar län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 20 juni 1914 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 182, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva,

dels att de till kungsladugården Horn nr 1 om 4 mantal i Högby socken av Kalmar län hörande Gaxa utjord och Bläsinge utjord må var för sig med i statsrådsprotokollet närmare angivet område å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

dels ock att de till samma egendom hörande, med *I—VI* samt *I—VIII* betecknade lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder, varvid saluvärderna skola beräknas på sätt domänstyrelsen föreslagit, samt med förbehåll om rätt dels för innehavare av stamhemmanet till utfartsväg till Alvidsjöboda hamn över lägenheten *III* å den med *a—b* betecknade väg, dels för samtliga innehavare av dessa lägenheter till utfartsväg över stamhemmanet, dels ock för samtliga innehavare av dessa lägenheter förutom lägenheten *IV* att för framtiden begagna de med *a*, *b* och *c* betecknade fiskebodplaner gemensamt på sätt i uppskattningsförslaget anges.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»År 1912 hölls uppskattningsförrättning å kungsladugården Horn nr 1 om 4 mantal i Högby socken av Kalmar län för dess förnyade

utarrendering från den 14 mars 1915. Denna kronoegendom är belägen i norra delen av Öland och nuvarande arrendet är 3,200 kronor. Förrättningsinstrumentet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren Ture Westergren år 1912 upprättad karta, inkommo till domänstyrelsen med Kungl. Maj:ts befallningshavandes i länet skrivelse den 31 mars 1913. Uppskattningsmännen föreslogo försäljning från egendomen av sex lägenheter, betecknade å kartan med *I—VI* ävensom Gaxa och Bläsinke utjordar, betecknade å kartan med *VII* och *VIII*. Någon ytterligare försäljning av lägenheter borde enligt uppskattningsmännens mening ej förekomma, då egendomen genom en sådan åtgärd skulle söndertrasas och förstöras, dess värde avsevärt nedsättas och åtskilliga arbetarbostäder behöva uppföras. Vidare instämde uppskattningsmännen i vederbörande jägmästares förslag, att egendomens utmark jämte två mindre inägoområden, å skogsindelningsskartan betecknade med nr 90 och 91, måtte skiljas från arrendet och ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Rörande ifrågavarande förslag hade Kungl. Maj:ts befallningshavande, som icke funnit något att erinra mot detsamma, hemställt, att de med nr *I—VI* betecknade områdena måtte upplätas såsom egnahems-lägenheter samt att Gaxa och Bläsinke utjordar måtte till försäljning utbjudas enligt bestämmelserna i nädiga brevet den 29 maj 1874.

I infordrat yttrande av den 14 april 1913 hemställde överjägmästaren i södra distriktet, som icke heller hade något att erinra mot uppskattningsmännens förslag om försäljning av de med nr *I—VIII* betecknade områdena, att vidare upplåtelser av lägenheter ej måtte tillstyrkas och att det av jägmästaren föreslagna området måtte avsättas till kronopark.

I sammanhang med uppskattningsinstrumentets insändande överlämnade Kungl. Maj:ts befallningshavande med särskild skrivelse den 31 mars 1913 från domänintendenten i länet och vederbörande jägmästare infordrade yttranden i anledning av en ansökning av innehavare till övriga lägenheter å egendomen, vilka uppskattningsmännen icke ansett böra försäljas. I denna ansökning anhöllo sökandena att vid utgången av innevarande arrendeperiod bliva satta i tillfälle att få inlösa lägenheterna och framhöllo såsom synnerligen talande skäl härför, bland annat, att de ägde husen å lägenheterna, att särskilt där på orten stor svårighet vore förbunden med dagsverksskyldighet, enär permanent brist på arbetskrafter vore rådande, och att lägenheterna såsom liggande i utkanten av egendomen vore väl lämpade att avskiljas till egna hem.

I sitt yttrande häröver hänvisade domänintendenten till vad i instrumentet över förenämnda uppskattningsförrättning anförts i fråga om egendomens framtida disposition.

Jägmästaren erinrade, att han vid nämnda förrättning hemställt, att egendomens utmark måtte ställas under skogsstatens vård och förvaltning, enär en stor del av densamma, som nu vore beväxt med enstaka gamla ekar och endast lämnade ett magert bete, kunde och borde inom den närmaste framtiden skogsodlas. Att erhålla barrskog å denna kala utmark vore synnerligen önskvärt dels på grund av skogens värde för det på skog illa lottade Öland, dels på grund av det skydd, skogen skulle lämna mot de härjande stormarna. Då de lägenhetsinnehavare, som i förenämnda ansökning begärt att få inlösa sina lägenheter, hade dessa liggande spridda å den mark, som föreslagits att undantagas till skogsodling, och då denna utmark genom lägenheternas försäljning skulle söndertrasas och ej bilda något helt, avstyrkte jägmästaren ansökningen.

Under åberopande av vad domänintendenten och jägmästaren sålunda anfört hemställde även Kungl. Maj:ts befallningshavande, att ansökningen måtte lämnas utan avseende.

Då emellertid vid granskning av förhållandena åtskilliga andra till egendomen hörande lägenheter än de, som uppskattningsmännen föreslagit till försäljning, syntes domänstyrelsen lämpliga till bildande av egna hem, nämligen Berget, Lillnabben, Buskorpvet och Alkistan, återremitterade styrelsen på grund härav och jämväl av andra skäl ärendet till vederbörande uppskattningsmän med uppdrag att uppgöra förslag till försäljning för bildande av egna hem även av sistnämnda lägenheter med iakttagande därvid, att lägenheterna var för sig tilldelades ägor endast i ett skifte.

Därefter överlämnades till Kungl. Maj:ts befallningshavande en till chefen för jordbruksdepartementet ställd skrift från 14 lägenhetsinnehavare å egendomen med begäran att få inlösa sina lägenheter. Av dessa sökandes lägenheter hade vissa redan föreslagits till försäljning.

Med skrivelse den 6 december 1913 överlämnade därefter Kungl. Maj:ts befallningshavande instrument över ett den 1 juli och 22 oktober 1913 upprättat nytt förslag till arrendeuppskattning över egendomen med tillhörande handlingar.

I skrivelse den 19 december 1913 har nu domänstyrelsen underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat ärendet tillhörande handlingar, däribland ovanberörda karta.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Löttorps station vid Ölands norra järnväg, innehåller en sammanlagd areal av 946 hektar 25.9 ar, därav 176 hektar 99.8 ar tomt, trädgård, åker o. d., 148 hektar 75.8 ar äng och odlingsmark, 514 hektar 96.4 ar avrösningsjord och 105 hektar 53.9 ar impediment. Impedimenten utgöras till största delen av Hornsjön.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 10 saml. 28 häft. (Nr 81—83.) 2

Å egendomen finnas 19 lägenheter försedda med byggnader, tillhöriga innehavarna, vilka samtliga framställt önskan att få köpa en var sin lägenhet.

För bildande av egna hem hava uppskattningsmännen i sitt senaste förslag hemställt, att 14 av förberörda lägenheter måtte försäljas med här nedan angivna områden och till följande saluvärden:

Litt. å kartan	Namn	Ägofigurer å kartan	Areal i hektar	Saluvärde		Arrende- värde kronor	Innehavare
				summa kronor	därav skogs- värde kronor		
I	Löttorp	339—354, 368—385, av 333, av 509, av 513	12.613	1,970 74	255 55	124 15	A. P. Israelsson
II	Löttorp	355—367, 392—399, 401—404, av 405, av 406, av 407	11.176	2,606 21	1,048 52	113 74	Rob. Svensson
III	Hässletorp	408—417, 419 a—436, 439—443, 511, av 405, av 406, av 407, av 437, av 438, av 508, av 509, av 510	23.069	3,223 59	107 39	218 03	J. Jonsson Tim
IV	—	418, 419	0.296	90 —	— —	5 —	Lotten Magnusson
V	Alvidsjötorp	448—452, 455, 456, 458—464, 468, 469, 471—474, 477, av 457, av 465, av 467, av 470, av 476	12.656	2,161 12	269 59	143 09	O. Börjeson
VI	Alvidsjötorp	466, 475, 478—499, av 465, av 467, av 476	12.575	2,653 86	140 36	165 20	O. Svensson
I	Alkistan	3—19, 21, 26, av 20, av 23, av 34, av 35, av 47	26.711	3,555 47	503 74	329 17	N. P. Eriksson
II	Alkistan	22, 24, 25, 27—31, 40—46, 48—51, av 20, av 23, av 32, av 33, av 34, av 35, av 36, av 39, av 47, av 52, av 74	27.622	5,256 31	1,979 23	338 05	Edv. Nilsson

Litt. å kartan	Namn	Ägofigurer å kartan	Areal i hektar	Saluvärde		Arrende- värde kronor	Innehavare
				summa kronor	därav skogs- värde kronor		
III	Buskatorp	38, 41 a, 53—71, av 32, av 33, av 34, av 36, av 37, av 37 a, av 39, av 52	20.908	4,745 71	2,486 42	217 87	Anna Möller
IV	Lillnabben	77—106, 108—110, av 75, av 107, av 296	19.771	1,553 25	61 96	175 23	Olof Karlsson
V	Berget	134—149, av 130, av 160, av 161, av 198	6.446	2,140 03	1,162 75	49 91	Karl Grip
VI	Berget	156, 157, 191, 192, 196, 197, av 160, av 161, av 186, av 187, av 188, av 193, av 194, av 195, av 198	2.949	1,096 21	542 99	28 51	O. Jonsson
VII	Berget	158, 159, 183—185, 189, 190, av 130, av 157, av 160, av 161, av 176, av 180, av 186, av 187, av 188, av 193, av 194, av 195	3.161	1,011 57	420 55	33 52	Sven Olsson
VIII	Berget	163—168, 170—175, 177—179, 181, 182, 199, 334—338, av 130, av 176, av 180, av 195, av 331, av 332, av 333	16.292	1,762 13	1,027 24	140 71	A. Andersson

Beträffande området *III* hava uppskattningsmännen anført, att utav vägen a-b-c borde vägsträckan a-b, som genomlöper området, förbehållas egendomen att fritt disponeras såsom utfartsväg till Alvidsjöboda hamn.

Till gemensam fiskebodplan för områdena *I* samt *V*, *VI*, *VII* och *VIII* har föreslagits att avsättas ett område, betecknat med *a*, omfattande å kartan ägofiguren nr 152 samt del av ägofiguren nr 150 med en areal av 1 hektar 12 ar.

Till gemensam fiskebodplan för områdena *II*, *III*, *V* och *VI* har

föreslagits ett område, betecknat med *b*, omfattande å kartan ägofigurerna nr 502—505 samt del av ägofiguren nr 500 med en areal av 47.8 ar.

Till gemensam fiskebodplan för områdena I, II, III och IV har ävenledes avsatts ett område, betecknat med *c*, omfattande å kartan del av ägofiguren nr 1 med en areal av 52 ar.

Dessa gemensamma planer skulle enligt uppskattningsmännens förslag försäljas till innehavarna av respektive lägenheter. Stranden i övrigt, den så kallade landborgsen, borde däremot ej åtfölja försäljningen. Uppskattningsmännen ansåge nämligen, att innehavarna av lägenheterna ej kunde draga någon egentlig nytta av den mindervärdiga marken, vilken däremot i kronans hand kunde skogsodlas. Dessutom löpte vägen från Böda kronopark till förberörda hamn utmed landborgsen, vilket förhållande vore ett vägande skäl att ej försälja vissa delar av stranden.

Vidare hava uppskattningsmännen fortfarande hemställt om försäljning av följande två områden, nämligen:

VII, Gaxa utjord, bebyggd med bonings- och ladugårdshus, tillhöriga kronan, och belägen 8 kilometer från huvudgården samt omfattande ägofigurerna nr 757—766 med en areal av 16 hektar 6.8 ar, därav 14 hektar 79.8 ar åker, 1.6 ar äng och 1 hektar 25.4 ar avrösningsjord, samt

VIII, Bläsinge utjord, obebyggd och belägen 10 kilometer från huvudgården samt omfattande ägofigurerna nr 729—756 med en areal av 10 hektar 78.2 ar, därav 9 hektar 58.5 ar åker, 2 ar äng, 87.3 ar avrösningsjord och 30.4 ar impediment.

Uppskattningsmännen hava åsatt Gaxa utjord ett saluvärde av 3,213 kronor 60 öre och ett arrendevärde av 177 kronor 76 öre samt Bläsinge utjord ett saluvärde av 4,191 kronor 20 öre och ett arrendevärde av 209 kronor 56 öre.

Övriga å egendomen befintliga lägenheter, nämligen Svenstorp, betecknad med *e*, Rävslöt, betecknad med *f*, Skeppstäv, betecknad med *g*, Lindnabben, betecknad med *h*, och en av Anna Brita Jansson innehavd lägenhet, betecknad med *n*, hava uppskattningsmännen ansett sig ej böra föreslå till försäljning, emedan desamma vore belägna inuti egendomens övriga ägor, på grund varav egendomen — om de försåldes — skulle, såsom vid förra uppskattningsstillfället framhållits, söndertrasas och förstöras, varförutom flera arbetarbostäder måste uppföras vid egendomen. Uppskattningsmännen hava därjämte till alla delar biträtt vederbörande jägmästares förslag, att för skogsodling måtte avsättas det område, som å ägokartan betecknats med *B*, och inom vilket område sistberörda fem lägenheter äro belägna. Området innehåller efter senaste förslaget till lägenhetsupplåtelse en areal av 319 hektar 10.6 ar.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har tillstyrkt uppskattningsmännens senast avgivna förslag.

Domänstyrelsen har ej funnit annat att erinra i anledning av det nu framlagda förslaget, än att styrelsen funnit saluvärdena för samtliga lägenheterna förutom Lotten Magnussons lägenhet samt Gaxa och Bläsinge utjordar vara väl högt uppskattade i fråga om avrösningsjorden samt böra nedsättas med belopp, motsvarande skäliga ansedda 20 procent å upptagna värdet för dylik jord. Med denna reduktion bleve saluvärdena å ifrågavarande lägenheter i avjämnade tal följande:

För *I* Lötörp 1,813 kronor, för *II* Lötörp 2,460 kronor, för Hässletorp 2,965 kronor, för *V* Alvidsjötorp 2,047 kronor, för *VI* Alvidsjötorp 2,609 kronor, för *I* Ålkistan 3,435 kronor, för *II* Ålkistan 5,073 kronor, för Buskatorp 4,653 kronor, för Lillnabben 1,531 kronor samt för lägenheterna Berget respektive 1,949, 990, 898 och 1,734 kronor.

Vidare har det synts styrelsen vidkommande den föreslagna försäljningen av fiskebodplanerna lämpligare, att dessa ej avhändes kronan utan att lägenheternas köpare i stället tillförsäkrades nyttjanderätt till dem för framtiden. Slutligen har styrelsen tillstyrkt vissa förbehåll angående utfartsvägar.

För egen del biträder jag domänstyrelsens förslag. Jag anser mig alltså på grund av lägenheternas belägenhet icke kunna förorda försäljning av lägenheterna *e*, *f*, *g*, *h* och *n*, ehuru de äro bebyggda med innehavarna tillhöriga hus. Med anledning av förslaget, att fiskebodplanerna skulle behållas i kronans ägo, vill jag framhålla, att de äro tagna i beräkning vid vederbörande lägenhetens saluvärdering. Då emellertid deras värde icke upptagits högre än till lägst 9 kronor 56 öre och högst 22 kronor 40 öre per lägenhet, samt lägenheterna *ju* i allt fall skola ha nyttjanderätt till desamma, anser jag icke behöfligt, att saluvärdena på grund därav sänkas under vad domänstyrelsen föreslagit.»

*Departements-
chefen.*

Mot förevarande framställning har utskottet icke funnit något att erinra, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 juli 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid slutbehandling inom utskottet av de i utlåtandena nr 81—83 omförmälda ärenden hava närvarit: herrar Persson, Ericsson, Odelberg, Paulson, Pers, Fahlén, Lundell, Andersson, greve Hamilton, Nilsson i Tånga, Ingeström, Barthelson, Rosén, Ekerot, Bosson och Norin.
